

РЕЗИМЕ

Извештај о ревизији сврсисходности пословања
„Ефикасност наплате потраживања у јавним предузећима која пружају комуналне услуге корисницима”

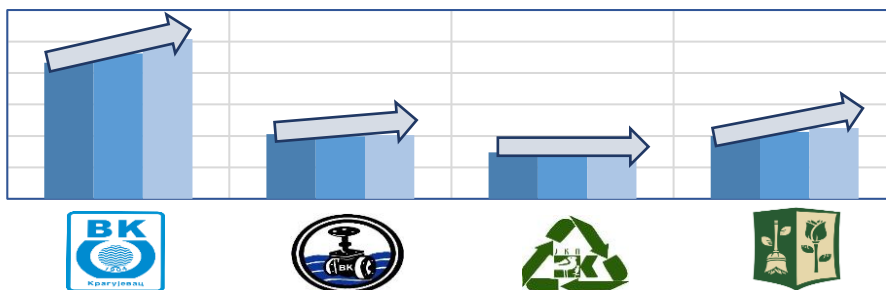
Да би комуналне услуге које јавна предузећа пружају корисницима биле квалитетније, потребно је повећати ефикасност наплате потраживања успостављањем ажурних и потпуних евиденција корисника и потраживања, континуитетом у предузимању мера наплате, адекватном контролом и праћењем ефеката, а све у циљу смањења износа ненаплаћених потраживања, уз смањење ризика од њихове застарелости.

Комуналне делатности код којих се крајњи корисник може утврдити, преваходно се финансирају из цена комуналних услуга, односно од наплате комуналних услуга. Ефикасна наплата потраживања је предуслов за обезбеђење довољних средстава за обављање и развој комуналних делатности чије услуге су од значаја за остварење животних потреба становништва.

Ненаплаћена потраживања по основу комуналних услуга – снабдевање водом за пиће и одвоз комуналног отпада, 31. 12. 2022. године износила су 42,4 милијарде динара. Раст потраживања у 2022. години у односу на 2021. годину забележен је код око 69% јавних предузећа у укупном износу од 2,5 милијарди динара, док је у периоду 2020–2022. године директан отпис потраживања износио 1,4 милијарде динара. Посматрајући ненаплаћена потраживања од 31. 12. 2022. године у односу на укупно фактурисане услуге у 2022. години за ове делатности, иста износе 66% фактурисаних услуга.

Узимајући у обзир кратак рок застарелости потраживања, постоји ризик да значајан износ потраживања јавних предузећа постане ненаплатив, или већ јесте. Проблеми у наплати потраживања умањују финансијске капацитете јавних предузећа, што се директно одражава, не само на квалитет услуга, већ и на одрживост комуналних система на дужи рок.

Потраживања по основу пружених комуналних услуга за основну комуналну делатност 2020–2022.

Посматрана предузећа, и поред мера које предузимају, нису ефикасна у наплати својих потраживања, нарочито имајући у виду да је висина потраживања у пословним књигама јавних предузећа приближна фактурисаним услугама на годишњем нивоу (око 80%).

Јавна предузећа својим активностима нису обезбедила тачне, потпуне и ажурне евиденције, нити потпуно и благовремено фактурисање услуга, што је умањило њихову ефикасност приликом утврђивања тачног стања потраживања по основу пружених комуналних услуга.

Јавна предузећа која пружају комуналне услуге корисницима предузимала су мере и активности у циљу наплате потраживања, али не све расположиве мере, не у истом обиму и не на систематичан начин, јер не располажу ажурним и потпуним евиденцијама о корисницима услуга нити су интерним актом уредила поступак наплате потраживања. Последица оваквог поступања у дужем временском периоду су значајни износи потраживања у пословним књигама предузећа која су тешко наплатива. У пословним књигама посматраних предузећа, потраживања од физичких лица старија од годину дана крећу се у распону од 55% до 85%, док се потраживања од правних лица старија од три године крећу у распону од 28% до 61%. Контролне активности за унапређење наплате потраживања јавна предузећа не спроводе у континуитету, систематично и ефикасно, нити о томе извештавају на адекватан начин.

Препоруке

Државна ревизорска институција препоручила је ЈКП Водовод и канализација, Крагујевац, ЈКП Водовод, Краљево, ЈКП Комуналац, Чачак и ЈКП Чистоћа и зеленило, Зрењанин, да:

- унапреде интерне контроле и предузму активности како би евиденције о потраживањима биле потпуне, ажурне и тачне;
- у потпуности уведу систем финансијског управљања и контроле доношењем интерног акта којим ће дефинисати поступак наплате дуга, начин вршења контроле и извештавања о томе;
- опомене за плаћање доспелог, а ненаплаћеног дуга достављају редовно и свим корисницима;
- поступак принудне наплате спроводе благовремено у мери у којој им финансијске могућности дозвољавају, у циљу наплате потраживања пре наступања околности од утицаја на застарелост потраживања;
- у континуитету и систематично прате и анализирају предузете мере и у складу са тим предузимају даље активности у циљу ефикасније наплате;
- искористе све законске могућности и овлашћења за прибављање идентификационих података корисника за утврђивање и ажурирање података о корисницима;
- наплату потраживања дефинишу као јасан и мерљив циљ у пословању.